

17.09.2022

Historia bielizny czyli "Pokazać to, co ukryte"

W stryszowskim Dworze - Oddziale Zamku Królewskiego na Wawelu - można oglądać rekonstrukcje, a także oryginalne elementy bielizny z okresu od średniowiecza aż do początku XX. wieku. Wśród cennych eksponatów jest m.in. zabytkowa, nocna męska koszula z XVIII wieku. Czasowa ekspozycja pt. "Pokazać to, co ukryte" będzie otwarta do 31 grudnia 2022 r.

Historia bielizny, jako element historii ubiorów, mówi bardzo dużo o tym w jaki sposób człowiek postrzegał i traktował własne ciało. Dzieje bielizny to także historia kształtowania sylwetki za pomocą różnych stelaży, które były podstawą dla modnych fasonów. W historii mody bielizna zajmuje szczególną pozycję. Przede wszystkim mówi bardzo dużo o tym, w jaki sposób człowiek postrzegał i traktował własne ciało. Jako najbliższa ciału część odzieży bielizna pełniła rolę podstawowego elementu noszonego ubioru. Jej pierwszą formę stanowiła koszula - ubiór o prostym, tunikowym kroju. Choć długo nie była widoczna, wpływała jednak na to, w jaki sposób układała się odzież wierzchnia. Ponadto już od samego początku odgrywała dodatkową rolę jako wyznacznik statusu i kultury. Koszule szyto przeważnie z tkanin lnianych, których jakość była bardzo zróżnicowana. Do najdroższych, wysokogatunkowych płócien lnianych zaliczano cienkie płótna holenderskie, flamandzkie, tzw. orlettę oraz płótno kolońskie.

Wbrew obiegowym przekonaniom w średniowieczu ceniono higienę oraz dbałość o strój i ciało. Obok podstawowych koszul noszonych pod odzieżą używano także koszul do kąpieli, a z czasem również koszul nocnych. Kiedy w renesansie rozpowszechniła się starożytna teoria, według której istnieją cztery wypełniające ciało płyny: krew, żółć, śluz i czarna żółć, a ich równowaga wpływa na zdrowie i tempera-ment człowieka, uznano, że kąpiele mogą ową równowagę zaburzać. Spowodowało to wzrost znaczenia koszuli, której pewne części zaczęły być widoczne i stały się istotnym elementem komponującym całość ubioru: dekolty, mankiety, a nawet niemal całe rękawy. Taka praktyka przyczyniła się do precyzyjnego dekorowania widocznych partii bielizny pięknymi haftami i koronką oraz dekoracyjnymi marszczeniami. W ten sposób bielizna stała się cennym elementem garderoby, zaczęła też być częściej wymieniana w spisach mienia, a ponadto stała się istotną częścią składową kobiecych wypraw ślubnych: jej ilość i bogactwo świadczyły o kulturze i stopniu zamożności. Królowa Bona w swej wyprawie ślubnej posiadała ponad 100 koszul z kosztownych płócien, zdobionych haftem niemi jedwabnymi.

Wraz z przemianami kulturowymi ubiory podlegały zmianom, wyrażając nowe koncepcje piękna i prestiżu. Sylwetki kobiet i mężczyzn uzyskiwały pożądany kształt za pomocą ubiorów wierzchnich oraz bielizny. Do mody wkroczył gorset oraz stelaże kształtujące biodra i wpływające na formę i rozłożystość spódnic. W ciągu kolejnych stuleci podlegały one modyfikacjom, które wpływały na

aktualnie modny kształt sylwetki i wygląd. W latach następujących po przełomowej rewolucji francuskiej zdawało się, że gorset i stelaże, noszone, aby odpowiednio zaznaczać biodra, zostały z mody wygnane. Bardzo szybko jednak powróciły one do łask: gorset zajął w XIX wieku pozycję nieodzownej części spodniej garderoby, a kształty sukien i spódnic formowane były za pomocą licznych halek, z czasem również stelaży, takich jak krynolina, a potem turniura. Koszule i halki, choć niewidoczne, bywały pięknie zdobione, a ponieważ te najdroższe szyto z wyjątkowo delikatnych, cieniutkich materii, noszenie nawet kilku warstw bielizny nie było uciążliwe.

Na przełomie XIX i XX wieku bielizna odznaczała się ogromną różnorodnością, także pod względem jakości. Po raz pierwszy w historii damska bielizna stała się przedmiotem masowej produkcji, a jej reklamy znalazły się w prasie oraz w katalogach sklepów. Do czasu wybuchu pierwszej wojny światowej ekskluzywna bielizna była niezwykle kosztowna, a delikatne koszule z batystu, koszulki, halki i pantalony, dekorowane haftami, koronką i monogramami świadczyły o pozycji. Wraz z uproszczeniem ubiorów również bielizna uległa przemianom. Postulaty postawienia na pierwszym miejscu użyteczności i wygody strojów sprawiły, że bielizna także miała spełniać tylko najprostsze funkcje.

Stryzów 508

34-146 Stryzów

Więcej o wystawie znajdziecie [TUTAJ](#)

WADOWICE
tu wszystko się zaczęło

INFORMACJA
TURYSTYCZNA

Małopolski System Informacji Turystycznej
34-100 Wadowice, ul. Kościelna 4
tel./fax +48 33 873 23 65
biuro@it.wadowice.pl
